EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 1. 12. 2025
COM(2025) 728 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Hodnotenie smernice o nekalých obchodných praktikách

{SWD(2025) 405 final}

1. ÚVOD

Podľa článku 12 smernice (EÚ) 2019/633 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci (ďalej len „smernica“)[1] musí Európska komisia (ďalej len „Komisia“) vykonať prvé hodnotenie smernice a predložiť svoje hlavné zistenia v správe. Tento dokument má slúžiť ako táto správa.

Táto správa preto vychádza z hodnotenia smernice[2] s cieľom načrtnúť ponaučenia a získané poznatky z prvých rokov vykonávania smernice. Keďže hodnotenie sa uskutočnilo v počiatočnom štádiu z dôvodu oneskorenia transpozície v niektorých členských štátoch, zistenia odrážajú len krátke obdobie praktického uplatňovania pravidiel smernice a mali by sa chápať v tomto svetle.

Všeobecnejšie je táto správa súčasťou širšieho úsilia o posilnenie postavenia poľnohospodárov v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci (ďalej len „reťazec“), čo sa odráža v odporúčaní strategického dialógu o účinnejšom, vyváženejšom a primeranejšom rámci na riešenie nekalých obchodných praktík[3] alebo v politických usmerneniach Komisie na roky 2024 – 2029[4]. V súlade s Víziou pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo[5] Komisia navrhne na základe hodnotenia súčasných pravidiel a preskúmania vnútroštátnych predpisov ďalšie iniciatívy vrátane revízie smernice o nekalých obchodných praktikách, aby sa riešila zásada, že poľnohospodári by nemali byť nútení systematicky predávať svoje výrobky pod úrovňou výrobných nákladov, pričom sa zachová trhová orientácia spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Spolu s ďalšími zdrojmi informácií a po dôkladných konzultáciách bude správa slúžiť ako podklad pre úvahy o budúcej revízii smernice bez toho, aby bol dotknutý jej rozsah alebo obsah.

2. VÝCHODISKÁ, ZDROJE A POLITICKÉ SÚVISLOSTI

Ekonomická sila sa čoraz viac koncentruje v odberateľských segmentoch reťazca, čo zväčšuje priestor na potenciálne zneužívanie vyjednávacej sily. Takéto zneužívanie sa často týka poľnohospodárov a malých dodávateľov, ktorí sa pri rokovaniach s väčšími a silnejšími odberateľmi ocitajú v slabšej pozícii[6]. V reakcii na tieto obavy bola prijatá smernica o boji proti nekalým obchodným praktikám v reťazci, ktorá sa vzťahuje aj na odvetvia rybolovu a akvakultúry a prispieva k predchádzaniu týmto praktikám a ich zmierňovaniu v celej EÚ. Medzi nekalé obchodné praktiky patria praktiky, ktoré sa výrazne odchyľujú od zásad dobrého obchodného správania, sú v rozpore s dobrou vierou a poctivým obchodovaním a sú jednostranne uložené jedným obchodným partnerom druhému. Môžu viesť k neodôvodnenému a neprimeranému prenosu hospodárskeho rizika alebo vytvárať výraznú nerovnováhu práv a povinností, čím sa zvyšuje finančná zraniteľnosť a prevádzková neistota poľnohospodárov a malých dodávateľov.

---

1 Ú. v. EÚ L 111, 25.4.2019, s. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj.
2 Sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie k hodnotiacej správe (ďalej len „SWD“).
3 Strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ – Európska komisia.
4 Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu 2024 – 2029 – Európska komisia.
5 Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo – Európska komisia.
6 SWD(2018) 92 final, s. 20.

Smernica stanovuje minimálnu úroveň harmonizácie vytvorením zoznamu nekalých obchodných praktík, ktoré odberatelia nesmú uplatňovať vo vzťahu k dodávateľom. Stanovujú sa v nej aj minimálne pravidlá týkajúce sa presadzovania a spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva. Členské štáty môžu prijať alebo ponechať v platnosti pravidlá nad rámec nekalých obchodných praktík uvedených v smernici za predpokladu, že sú zlučiteľné s pravidlami vnútorného trhu.

Lehota na transpozíciu smernice bola 1. mája 2021[7], ale nie všetky členské štáty ju úplne transponovali do decembra 2022[8]. Pri kontrolách transpozície a zhody, ktoré vykonala Komisia, sa ukázali rozdiely v rozhodnutiach členských štátov o transpozícii. Zatiaľ čo niektoré z nich mali už existujúce pravidlá alebo prekračovali minimálnu harmonizáciu stanovenú v smernici, iné nemali žiadne už existujúce pravidlá alebo zostali blízko minimálnej úrovne harmonizácie. Kontroly zhody odhalili aj rozdiely v úrovni ochrany stanovenej vo vnútroštátnych transpozičných právnych predpisoch, pokiaľ ide o možnosť odberateľov zrušiť objednávky výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze podľa článku 3 ods. 1 písm. b), účtovanie platieb podľa článku 3 ods. 2 písm. b) a transpozíciu článku 3 ods. 4, podľa ktorého členské štáty musia zabezpečiť, aby čierne a sivé nekalé obchodné praktiky uvedené v smernici predstavovali záväzné ustanovenia, ktoré majú prednosť pred akýmikoľvek inými pravidlami, ktoré by sa uplatňovali na dohodu o dodávkach.

Hodnotenie bolo zamerané na vykonávanie smernice z pohľadu EÚ a zároveň poskytlo prehľad o situácii v členských štátoch po transpozícii. Posúdila sa účinnosť, efektívnosť, súdržnosť, pridaná hodnota EÚ a relevantnosť smernice v súvislosti s jej hlavnými cieľmi, ktorými sú boj proti nekalým obchodným praktikám, umožnenie účinného presadzovania, riešenie faktora strachu, s ktorým sa dodávatelia stretávajú, a zabezpečenie rovnakých podmienok v celej EÚ.

Hodnotenie sa uskutočnilo s podporou externej štúdie (ďalej len „podporná štúdia“)[9], pričom sa vychádzalo z rôznych zdrojov vrátane predchádzajúcich správ Komisie, ako je správa z októbra 2021 o stave transpozície a vykonávania smernice[10] a priebežná správa z apríla 2024[11]. Ďalšie vstupy zahŕňali cielené prieskumy, rozhovory a prípadové štúdie, pravidelné výmeny s orgánmi presadzovania práva, každoročný verejný prieskum Spoločného výskumného centra (JRC) medzi poľnohospodármi a dodávateľmi[12] a výročné správy členských štátov[13]. Zohľadnená bola aj hodnotiaca správa Európskeho hospodárskeho

---

7 Článok 13 ods. 1 smernice.

8 SWD, oddiel 3.

9 Štúdia na podporu hodnotenia smernice (EÚ) 2019/633 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci (DOI: 10.2762/2191333).

10 COM/2021/652 final.

11 COM/2024/176 final a SWD/2024/106 final/2.

12 Nekalé obchodné praktiky – Spoločné výskumné centrum.

13 V článku 10 ods. 2 smernice sa vyžaduje, aby členské štáty každoročne do 15. marca zaslali Komisii správu o svojich činnostiach v oblasti presadzovania pravidiel.

a sociálneho výboru (ďalej len „EHSV“)[14] a výročné správy o činnosti orgánov presadzovania práva[15].

Hodnotenie sa zhodovalo so širším súborom opatrení Komisie na riešenie obáv vyjadrených poľnohospodármi[16] vrátane cielenej revízie nariadenia o spoločnej organizácii trhov (SOT)[17], spustenia Strediska EÚ pre monitorovanie agropotravinového reťazca (AFCO)[18] a štúdie o mechanizmoch na zabezpečenie spravodlivého odmeňovania poľnohospodárov[19].

3. ZHRNUTIE HLAVNÝCH ZISTENÍ

V tejto časti sú zhrnuté hlavné zistenia hodnotenia. Hoci vychádza z najlepších dostupných dôkazov, je dôležité zohľadniť uvedené obmedzenia, najmä krátke časové obdobie medzi úplným vykonaním smernice a jej hodnotením. Vzhľadom na túto skutočnosť, spolu s obmedzenou dostupnosťou údajov v dôsledku dôvernej povahy obchodných vzťahov, vonkajších otrasov, ako sú pandémia ochorenia COVID-19 a ruská útočná vojna proti Ukrajine, a z toho vyplývajúceho nárastu inflácie a vstupných nákladov, bolo obtiažne oddeliť účinky vykonávania smernice od všeobecnejších trendov.

3.1. ÚČINNOSŤ

V hodnotení sa skúmal prínos smernice k boju proti nekalým obchodným praktikám, predchádzaniu ich výskytu, zmierňovaniu ich negatívneho vplyvu na poľnohospodárov a podpore účinného presadzovania. Skúmali sa aj nezamýšľané účinky smernice[20].

Vnímané zlepšenie výskytu nekalých obchodných praktík, ale rôzne názory v celom reťazci

Z dostupných dôkazov zatiaľ nebolo možné potvrdiť, že po vykonaní smernice došlo k výraznému zníženiu nekalých obchodných praktík. Z údajov z najnovšieho prieskumu JRC však vyplýva zníženie počtu nahlásených nekalých obchodných praktík. Okrem toho ďalšie kvantitatívne a kvalitatívne údaje poukázali na zlepšenie pri znižovaní oneskorených platieb, a to v prípade tovaru rýchlo podliehajúceho skaze aj tovaru nepodliehajúceho skaze[21], a niektorých ďalších nekalých obchodných praktík, s ktorými sa dodávatelia stretávajú častejšie.

Názory v rámci celého reťazca sa líšili, pričom poľnohospodári a dodávatelia hlásili pozitívne trendy, zatiaľ čo ostatné segmenty vyjadrili väčšmi zmiešané názory. Konkrétne odberatelia vyjadrili skepticizmus, pokiaľ ide o vplyv smernice, a zároveň poznamenali, že úsilie veľkoobchodníkov a maloobchodníkov o dodržiavanie predpisov prostredníctvom revízie

---

14 Hodnotenie smernice (EÚ) 2019/633 – EHSV.

15 V článku 10 ods. 1 smernice sa vyžaduje, aby orgány presadzovania práva uverejňovali výročné správy o svojich činnostiach. Správy sa nachádzajú na tomto odkaze: Nekalé obchodné praktiky – Európska komisia.

16 Opatrenia EÚ na riešenie obáv poľnohospodárov – Európska komisia.

17 COM/2024/577 final.

18 AFCO – Európska komisia.

19 Štúdia o regulačných a dobrovoľných systémoch spravodlivého odmeňovania v poľnohospodárstve (DOI: 10.2762/0016025).

20 SWD, oddiel 4.1.

21 Podporná štúdia, s. 20.

zmlúv a odbornej prípravy zamestnancov zohralo kľúčovú úlohu pri znižovaní nekalých obchodných praktík.

Rozdielna úroveň povedomia dodávateľov

Podľa údajov z prieskumu JRC sa uvádzaná úroveň povedomia pohybuje medzi 62 % a 76 % respondentov v závislosti od typu dodávateľov, pričom v rôznych vlnách prieskumu sa neobjavil žiadny jasný trend. Nízka úroveň povedomia a problémy pri podávaní sťažností sa uvádzajú aj medzi zainteresovanými stranami mimo EÚ.

Hoci sa niektoré orgány presadzovania práva zameriavali na zvýšenie povedomia a osvetové činnosti už od prvých rokov vykonávania smernice, povedomie bolo vo všeobecnosti nízke, najmä medzi poľnohospodármi a menšími dodávateľmi, najmä z dôvodu krátkeho času od úplného vykonania smernice. Väčší dodávatelia a spracovatelia uvádzali skôr strednú úroveň povedomia, ale spomínali aj ťažkosti s pochopením svojich práv a povinností vyplývajúcich zo smernice.

Nízka miera sťažností

Okrem nízkej úrovne povedomia dodávateľov bol počas prvých rokov vykonávania prijatý len obmedzený počet sťažností vo všetkých členských štátoch. Podľa prieskumu JRC v roku 2024 len 52 % respondentov vedelo, kde možno podať sťažnosť. S cieľom riešiť túto situáciu orgány presadzovania práva zamerali svoje počiatočné úsilie na prípady usmerňovania alebo zvýšili počet vyšetrovaní *ex officio* (z vlastnej iniciatívy).

Údaje z ročného prieskumu JRC poukázali na niekoľko dôvodov, prečo dodávatelia neinformovali orgány presadzovania práva o nekalých obchodných praktikách, keď sa s nimi stretli. 29 % respondentov uviedlo ako hlavnú prekážku strach z odvetných opatrení, zatiaľ čo medzi ďalšie uvádzané prekážky patrilo vnímanie určitých nekalých obchodných praktík ako zvyčajných a nehodných nahlásenia (20 %) alebo nedostatok dôvery v schopnosť orgánov presadzovania práva konať (19 %).

Obavy o dôvernosť a strach z odvetných opatrení boli obzvlášť rozšírené, ako to znázorňujú prípadové štúdie členských štátov (BE, ES, NL, SE). Tieto prípadové štúdie poukázali na to, že vnútroštátne procesné pravidlá by mohli vyžadovať zverejnenie určitých informácií počas konania, aby sa zabezpečilo právo odberateľa na obhajobu, čo by u dodávateľov vyvolalo obavy z možného prezradenia a posilnilo ich neochotu podávať sťažnosti.

Hoci smernica umožňuje organizáciám výrobcov (ďalej len „OV“) alebo iným dodávateľským organizáciám s oprávneným záujmom podávať sťažnosti v mene svojich členov, z hodnotenia vyplynulo, že tento mechanizmus zostal nevyužitý. Zároveň sa ukázalo, že anonymné oznámenia sú pre orgány presadzovania práva potenciálne cenným zdrojom trhových informácií, ktoré slúžia ako podklad pre vyšetrovania *ex officio* a odvetvové prieskumy. Problémy sa však stále vyskytovali vo vysoko koncentrovaných odvetviach, kde môže byť stále ťažké zaručiť anonymitu oznamovateľa.

Zvýšený počet opatrení na presadzovanie práva, ale stále značné rozdiely medzi členskými štátmi

Z hodnotenia vyplynulo, že počet a druh opatrení v oblasti presadzovania práva sa vo veľkej miere odvíjal od národných strategických priorít, čo odráža rôzne prístupy k vykonávaniu[22]. V súlade s dôrazom smernice na odstrašujúci účinok prostredníctvom účinných, primeraných a odrádzajúcich sankcií sa postupne zvyšoval počet vyšetrovaní, ktoré orgány presadzovania práva začali *ex officio* alebo na základe sťažnosti. V rokoch 2021 – 2024 sa začalo celkovo 4 610 vyšetrovaní, z ktorých bolo v tomto období ukončených približne 53 % (2 462 ukončených vyšetrovaní). Z nich štyri členské štáty (ES, IT, CY, HU) vykonali 90 % vyšetrovaní, zatiaľ čo 13 iných členských štátov vykonalo menej ako päť vyšetrovaní.

Hoci celkový počet vyšetrovaní v EÚ zostáva v porovnaní s objemom predajných transakcií v tomto odvetví pomerne nízky, rastúci trend naznačuje zvyšujúcu sa angažovanosť inštitúcií v oblasti nekalých obchodných praktík. V niektorých členských štátoch však neboli hlásené žiadne vyšetrovania a v iných bol ich počet pomerne nízky, čo naznačuje potrebu ďalšieho využívania potenciálu vyšetrovaní *ex officio*.

Na základe podávania správ členskými štátmi sa v hodnotení zistilo, že približne jedna tretina vyšetrovaní ukončených v rokoch 2021 až 2024 sa skončila zistením porušenia a vyústila do sankcií, t. j. celkovo 754 porušení. V rokoch 2022 až 2024 viedli porušenia k pokutám v celkovej výške 41,9 milióna EUR. Vo všeobecnosti sa sankcie vnímali ako účinný spôsob podpory dodržiavania predpisov prostredníctvom ich odstrašujúceho účinku, hoci počet a prísnosť sankcií sa v jednotlivých členských štátoch líšili, čo odráža širokú škálu platných právnych rámcov. Opatrenia súvisiace s povesťou, ako napríklad prístupy „pomenovania a pranierovania“ vinníkov, sa vo všeobecnosti považovali za účinné, najmä pokiaľ ide o odberateľov, ktorí sú v styku so spotrebiteľmi.

Okrem toho niekoľko členských štátov vyvinulo ďalšie preventívne prístupy na podporu dodržiavania predpisov, uľahčenie dialógu alebo riešenie sporov v počiatočnom štádiu. Takéto prístupy sa vo všeobecnosti považovali za dôležité a účinné v boji proti nekalým obchodným praktikám. Príkladom je zavedenie interných úradníkov pre dodržiavanie predpisov v oblasti nekalých obchodných praktík, ktorých zamestnávajú „veľkí odberatelia“ v IE alebo vytvorenie mediátora či ombudsmana ako prvého kontaktného miesta v AT a FI.

Z hodnotenia takisto vyplynulo, že niektoré zainteresované strany považovali iné preventívne opatrenia orgánov presadzovania práva, ako napríklad osvetové kampane, za stredne účinné, zatiaľ čo maloobchodníci a veľká časť poľnohospodárskeho odvetvia považovali povinné používanie písomných zmlúv za všeobecne užitočné v boji proti nekalým obchodným praktikám.

Ďalší typ skúmaného opatrenia sa týkal dodatočných nápravných a/alebo kompenzačných mechanizmov, ktoré sú k dispozícii v niektorých členských štátoch. Patrí medzi ne právomoc získať od odberateľa konkrétne záväzky, vydávať príkazy na dodržiavanie predpisov alebo ukladať občianskoprávne prostriedky nápravy, ako je zrušenie zmluvných podmienok, vrátenie

22 SWD, príloha VI.

poplatkov alebo náhrada škody. Niektoré orgány presadzovania práva sa domnievali, že zameranie sa na nápravu škôd spôsobených dodávateľom predstavuje bezprostrednejšiu a cielenejšiu reakciu ako sankcie. Dostupnosť a využívanie týchto mechanizmov, ktoré sa v smernici výslovne nevyžadujú, sa však v jednotlivých členských štátoch líšila.

Spolupráca medzi orgánmi presadzovania práva

V hodnotení sa zdôraznil pozitívny vývoj v súvislosti s prácou siete presadzovania práva súvisiaceho s nekalými obchodnými praktikami, ktorú orgány presadzovania práva vo veľkej miere považovali za prínos k zlepšeniu vzájomnej spolupráce.

Z hodnotenia však vyplynulo, že úsilie v oblasti presadzovania práva sa sústreďuje predovšetkým na nekalé obchodné praktiky, ku ktorým dochádza v rámci jedného členského štátu, pričom cezhraničných vyšetrovaní bolo málo. Obmedzenia v existujúcom právnom rámci týkajúce sa zdieľania dôverných informácií v cezhraničných prípadoch a nerovnaké kapacity na presadzovanie práva predstavovali výzvy na vytvorenie skutočne rovnakých podmienok. Nedávny návrh Komisie v tejto oblasti sa považuje za pozitívny krok smerom k riešeniu existujúcich nedostatkov[23].

3.2.EFEKTÍVNOSŤ

V hodnotení sa posúdili náklady a prínosy spojené s vykonávaním smernice, pričom sa zohľadnili administratívne náklady pre členské štáty a orgány presadzovania práva a prevádzkové náklady pre dodávateľov a/alebo odberateľov[24].

Identifikovateľné prínosy pre poľnohospodárov, ale kvantifikácia zostáva výzvou

Medzi faktory, ktoré ovplyvňujú povahu a závažnosť vplyvu nekalých obchodných praktík na poľnohospodárov a malých dodávateľov, patrí stupeň agregácie poľnohospodárskych podnikov a skutočnosť, či sú dodávatelia ovplyvnení nekalými obchodnými praktikami priamo alebo nepriamo v dôsledku postupného účinku v reťazci. Pri hodnotení sa napríklad zistilo, že poľnohospodári, ktorí neboli súčasťou organizácie výrobcov a ktorých sa nekalé obchodné praktiky priamo týkali, boli zvyčajne viac vystavení hospodárskym rizikám.

Keďže oneskorené platby predstavovali najčastejšie hlásené nekalé obchodné praktiky s významnými negatívnymi dôsledkami v dôsledku ich rušivého vplyvu na peňažné toky, v podpornej štúdii sa odhadovali potenciálne prínosy pre odvetvie poľnohospodárstva z riešenia oneskorených platieb poľnohospodárom. V podpornej štúdii sa naznačilo, že v dôsledku smernice sa zlepšia platobné lehoty, riadenie peňažných tokov a predvídateľnosť pre poľnohospodárov a malých dodávateľov. Tým by sa následne znížila závislosť od úverov, podporila úverová bonita a znížilo riziko platobnej neschopnosti, čím by sa potenciálne uvoľnili zdroje na investície. Odhadovaná priemerná výhoda vyplývajúca z dodatočného ročného peňažného toku na dodávateľa (vrátane poľnohospodárskych podnikov) sa pohybovala od približne 16 000 EUR v PL do takmer 175 000 EUR vo FR[25].

Po oneskorených platbách mali najväčší negatívny hospodársky vplyv na poľnohospodárov odstúpenia od zmluvy na poslednú chvíľu, najmä v prípade výrobkov rýchlo podliehajúcich

---

23 COM/2024/576 final.
24 SWD, oddiel 3.
25 Podporná štúdia, s. 135.

skaze, a presun obchodného rizika prostredníctvom jednostranných zmien zmluvných podmienok alebo povinných príspevkov na pokrytie strát odberateľa. Takéto postupy by mohli viesť k strate príjmov a zvýšiť vystavenie poľnohospodárov a malých dodávateľov nepredvídateľným nákladom.

Poľnohospodári často považovali za ťažké kvantifikovať hospodárske dôsledky nekalých obchodných praktík, pretože mali tendenciu vnímať vplyv relatívne, napr. vo vzťahu k výsledkom úrody, výkyvom na trhu alebo iným vonkajším faktorom. Vzhľadom na obmedzené množstvo dostupných údajov a zložitosť izolácie účinkov smernice bolo náročné vypracovať presnú analýzu nákladov a prínosov založenú na spoľahlivom kontrafaktuálnom posúdení. Všade, kde to bolo možné, sa v hodnotení kvantifikovali účinky smernice, ale inak sa vychádzalo z kvalitatívneho hodnotenia a preskúmania vnímania zainteresovaných strán. V tejto súvislosti z výsledkov prieskumu medzi záujmovými združeniami vyplynulo, že väčšina oslovených podnikov zaznamenala určité finančné výhody vyplývajúce zo smernice vrátane transparentných a spoľahlivých zmluvných podmienok (24 % z 228 údajov), zníženia počtu jednostranných zmien zmlúv (19 %) a transparentnejšej tvorby cien (15 %)[26].

Okrem finančných účinkov smernice boli zaznamenané aj kvalitatívne prínosy vrátane zlepšenia dialógu a dôvery a podpory kultúry spravodlivosti v rámci reťazca.

Pre poľnohospodárov a dodávateľov zostali náklady na smernicu primerané prínosom[27]

V hodnotení sa preskúmali administratívne náklady, ktoré vznikli orgánom presadzovania práva a členským štátom po transpozícii smernice, a zistili sa značné rozdiely v závislosti od vnútroštátneho prístupu. V prípade členských štátov, ktoré boli pri vyšetrovaní najaktívnejšie, sa odhaduje, že ročné náklady na presadzovanie práva sa blížili k 800 000 EUR.

Náklady na prispôsobenie pre prevádzkovateľov podnikov v celom reťazci vrátane dodávateľov a odberateľov sa takisto značne líšili. Podľa odhadov sa počiatočné náklady na prispôsobenie pohybovali od približne 12 miliónov EUR v DE do 19 miliónov EUR v DK, pričom najvyššie náklady na prevádzkovateľa znášali maloobchodníci.

Celkovo sa pri hodnotení zistilo, že náklady na presadzovanie práva v prípade orgánov presadzovania práva a náklady na prispôsobenie v prípade prevádzkovateľov podnikov, ktorí pôsobia výlučne alebo predovšetkým ako dodávatelia, boli primerané prínosom dosiahnutým z hľadiska zlepšenia obchodných postupov. Naopak, odberatelia vnímali svoje náklady na prispôsobenie, ktoré vyplývali najmä z prispôsobenia zmluvy, ako prevažujúce nad výhodami. Nebolo to prekvapením, keďže cieľom smernice je chrániť slabších dodávateľov pred silnejšími odberateľmi. Napriek tomu sa nenašli žiadne dôkazy, ktoré by naznačovali, že náklady odberateľov viedli k významným škodám alebo narušeniu prevádzky v rámci reťazca.

3.3. PRIDANÁ HODNOTA EÚ

V hodnotení sa zistilo, že pridaná hodnota EÚ tejto smernice, najmä jej príspevok k vytvoreniu rovnakých podmienok, vyplýva z minimálnej úrovne ochrany pred nekalými obchodnými

[26] Podporná štúdia, s. 63.
[27] SWD, oddiel 3.

praktikami poskytovanej dodávateľom v celej EÚ, najmä v členských štátoch, v ktorých ochrana predtým neexistovala[28].

V hodnotení sa však takisto zistilo, že napriek vykonávaniu smernice pretrvávajú významné rozdiely vo vnútroštátnych právnych predpisoch a ich presadzovaní. Väčšina zainteresovaných strán označila tieto rozdiely za jednu z hlavných výziev, ktoré oslabujú pridanú hodnotu EÚ tejto smernice, pričom odberatelia spájali pretrvávajúce vnútroštátne rozdiely s viacerými nezamýšľanými negatívnymi účinkami, najmä so zvýšenou právnou neistotou a nejednotným presadzovaním v cezhraničných prípadoch v rámci EÚ. Maloobchodný sektor okrem toho zaznamenal ďalšie nezamýšľané účinky v dôsledku rozhodnutia niektorých členských štátov rozšíriť ochranu proti nekalým obchodným praktikám na veľkých dodávateľov. Maloobchodný sektor sa domnieval, že by to mohlo zbytočne posunúť rovnováhu síl smerom k veľkým dodávateľom, čo by poškodilo najmä menších odberateľov.

Iné zainteresované strany zároveň vnímali rozdiely medzi členskými štátmi pozitívnejšie a domnievali sa, že umožnením takýchto rozdielov by členské štáty mohli lepšie riešiť osobitné vnútroštátne podmienky a rýchlejšie reagovať na vznikajúce problémy.

V podpornej štúdii sa zistilo, že harmonizované minimálne požiadavky smernice celkovo prispeli k pridanej hodnote EÚ, s čím sa vo veľkej miere stotožnili dodávatelia a orgány presadzovania práva, menej však odberatelia[29], ktorí mali obavy z toho, že členské štáty zachovajú alebo zavedú prísnejšie alebo veľmi rôznorodé vnútroštátne pravidlá podľa článku 9 smernice, čo niektorí považovali za problematické pre slobody jednotného trhu.

3.4. SÚDRŽNOSŤ

V hodnotení sa zistilo, že smernica dopĺňa iné právne nástroje EÚ vrátane nariadenia o spoločnej organizácii trhov[30] a jeho ekvivalentu v odvetví rybárstva[31]. V medziach tohto širšieho politického rámca smernica podporuje štrukturálny prístup nariadenia o spoločnej organizácii trhov zameraný na posilnenie vyjednávacej sily poľnohospodárov prostredníctvom podpory kolektívnych akcií a stanovenia všeobecného zmluvného rámca. Smernica však rieši otázky, ktoré nie sú zahrnuté v nariadení o spoločnej organizácii trhov, tým, že poskytuje ochranu na úrovni jednotlivých obchodných vzťahov a obchodných operácií a ponúka cielený právny rámec, ktorý chráni poľnohospodárov a menších dodávateľov pred osobitným zneužívajúcim správaním zo strany silnejších odberateľov.

Podobne sa v hodnotení zdôraznila doplnková funkcia smernice vo vzťahu k pravidlám EÚ o oneskorených platbách[32] vrátane nedávno navrhovaného nariadenia o oneskorených platbách[33], čím sa zdôraznila jej osobitná funkcia a pretrvávajúci význam pre odvetvie poľnohospodárstva.

Neboli zistené žiadne rozpory ani nezrovnalosti s inými právnymi nástrojmi. Naopak, zistili sa dôležité synergie medzi smernicou a inými opatreniami alebo iniciatívami, ako sú pravidlá EÚ v oblasti hospodárskej súťaže a Kódex správania EÚ v oblasti zodpovedného podnikania

---

28 SWD, oddiel 4.2.
29 Podporná štúdia, s. 91 a nasl.
30 Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj.
31 Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/1379/oj.
32 Ú. v. EÚ L 48, 23.2.2011, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/7/oj.
33 COM(2023) 533 final.

a marketingových postupov v potravinárstve, ktorý je od polovice roka 2025 známy ako „agropotravinársky kódex“[34].

3.5. PRETRVÁVAJÚCI VÝZNAM

Celkovo sa v hodnotení zistilo, že smernica je vo všeobecnosti primeraná a vyvážená pri riešení existujúcich potrieb. Zároveň sa identifikoval priestor na ďalšie opatrenia, najmä pokiaľ ide o príspevok smernice k hospodárskej životaschopnosti, odolnosti a konkurencieschopnosti odvetvia poľnohospodárstva a vzniku nových alebo vyvíjajúcich sa nekalých obchodných praktík. Hoci sa zistilo, že smernica poskytuje pevný a vhodný rámec, zostáva priestor na riešenie vyvíjajúcich sa výziev, ako je zabezpečenie spravodlivej odmeny pre poľnohospodárov a riešenie nových nekalých obchodných praktík. Spätná väzba od zainteresovaných strán toto zistenie potvrdila, hoci názory na schopnosť smernice riešiť hlavné príčiny nekalých obchodných praktík a ovplyvňovať mechanizmy stanovovania cien sa líšili[35].

Mnohé z potenciálnych oblastí na zlepšenie, ktoré identifikovali zainteresované strany, sa objavili aj v diskusiách, ktoré sa konali v čase prijatia smernice, čo poukazuje na pretrvávajúce rozdiely v názoroch. Niektorí dodávatelia požadovali opatrenia, ako napríklad rozšírenie rozsahu pôsobnosti smernice z hľadiska limitu obratu alebo zavedenie celoeurópskeho zákazu predaja pod cenu, ako to už v niektorých členských štátoch platí[36]. Odberatelia boli proti takémuto rozšíreniu rozsahu pôsobnosti a požadovali obojsmernú ochranu proti nekalým obchodným praktikám, ktorá by umožnila, aby boli menší odberatelia chránení aj proti väčším dodávateľom.

Okrem týchto dlhodobejších problémov zainteresované strany poukázali aj na novšie obavy týkajúce sa potenciálnych vznikajúcich nekalých obchodných praktík. Týkali sa najmä praktík, ktoré by mohli obchádzať smernicu a prenášať neprimerané riziká alebo náklady na dodávateľov, vrátane zložitejších dohôd týkajúcich sa služieb, ako napríklad „pay-on-scan“[37], alebo požiadaviek súvisiacich so záväzkami odberateľov v oblasti udržateľnosti (napr. prenos záväzkov odberateľov v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov na dodávateľov).

4. ZÁVERY, ZÍSKANÉ POZNATKY A ĎALŠIE KROKY

Hoci sa smernica v plnej miere vykonáva len krátko a napriek značným rozdielom v prístupoch členských štátov a názoroch zainteresovaných strán, prvé skúsenosti s uplatňovaním smernice ukazujú povzbudivé signály, pokiaľ ide o predchádzanie nekalým obchodným praktikám a boj proti nim, pričom väčšia dôvera v reťazec prispela k zodpovednejšej kultúre podnikania.

Hodnotenie smernice zároveň odhalilo niekoľko nedostatkov a výziev. Nasledujúce získané poznatky poukazujú na oblasti, v ktorých by sa rámec nekalých obchodných praktík a jeho uplatňovanie mohli ďalej posilniť, a to aj prostredníctvom prípadnej revízie smernice:

– **Zvýšenie povedomia poľnohospodárov a dodávateľov o ich právach.** Ide o kľúčovú oblasť, v ktorej je potrebné prijať ďalšie opatrenia, ktoré by sa mohli riešiť zlepšením prístupu k informáciám, a to aj pre dodávateľov zapojených do cezhraničných

---

34 agropotravinársky kódex – Európska komisia.

35 SWD, oddiel 4.3.

36 Pozri poznámku pod čiarou č. 19.

37 V tomto modeli sa dodávateľom platí až vtedy, keď maloobchodník predá výrobok konečnému spotrebiteľovi, a nie po jeho dodaní. To môže účinne predĺžiť lehoty na platbu povolené podľa smernice.

transakcií alebo z tretích krajín, alebo podporou cielených osvetových alebo vzdelávacích činností.

– **Prijatie opatrení na zlepšenie presadzovania a riešenie „faktora strachu“ medzi dodávateľmi.** Strach z odvetných opatrení zostáva prekážkou, ktorá odrádza dodávateľov od nahlasovania nekalých obchodných praktík, najmä v odvetviach s vysokou koncentráciou odberateľov a závislosťou od odberateľov. Na riešenie tohto problému a zníženie závislosti od individuálnych sťažností by orgány presadzovania práva už mohli viac využívať vyšetrovania *ex officio*, ktorých potenciál nebol v niektorých členských štátoch plne využitý. Zároveň by organizácie výrobcov a iné organizácie dodávateľov vrátane organizácií z tretích krajín mohli zohrávať významnejšiu úlohu pri podpore dodávateľov a podávaní sťažností v ich mene.

– **Zlepšenie cezhraničnej spolupráce.** Procesné prekážky naďalej bránia výmene dôverných informácií medzi orgánmi presadzovania práva v cezhraničných prípadoch. Komisia v decembri 2024 uverejnila návrh, ktorý sa zaoberá touto otázkou a od ktorého sa očakáva, že poskytne pevný rámec pre spoluprácu a vyriešia sa ním nedostatky zistené v súvislosti s harmonizovaným zoznamom nekalých obchodných praktík stanoveným smernicou[38].

– **Zlepšenie monitorovania na podporu tvorby politiky založenej na dôkazoch.** Hoci sa dosiahol pokrok v zbere údajov prostredníctvom výročných správ a prieskumov, je potrebné ďalšie úsilie na zabezpečenie konzistentného, porovnateľného a spoľahlivého monitorovania nekalých obchodných praktík v celej EÚ. Medzi možné opatrenia v tomto smere by mohlo patriť zhromažďovanie štandardizovanejších, spoľahlivejších a kvantifikovateľnejších údajov alebo vykonávanie komplexnejších hodnotení účinkov vnútroštátnych transpozičných právnych predpisov na úrovni členských štátov.

– **Riešenie nerovnomerného uplatňovania smernice.** Rozdiely vo vykonávacích rozhodnutiach členských štátov a v postupoch presadzovania viedli k rozdielnemu výkladu ustanovení smernice alebo k uplatňovaniu prísnejších vnútroštátnych pravidiel. Rozmanitosť vnútroštátnych pravidiel, a to aj nad rámec rozsahu pôsobnosti smernice, môže spôsobiť rozdiely v presadzovaní a dohľade. Je potrebné ďalej zvážiť zabezpečenie väčšej konzistentnosti v spôsobe boja proti nekalým obchodným praktikám.

– **Uľahčenie reakcie na vznikajúce potreby.** Hoci bol nahlásený len obmedzený počet nových nekalých obchodných praktík, je dôležité aktívne sledovať vznikajúce problémy a predvídať zmeny na trhu. Okrem toho treba prijať opatrenia, aby poľnohospodári neboli nútení systematicky predávať pod úrovňou výrobných nákladov, ako sa uvádza vo Vízii pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo. Treba ďalej skúmať konkrétne nové nástroje, ktoré boli vytvorené na tieto účely, ako aj prípadné rozšírenie zoznamu nekalých obchodných praktík.

[38] COM/2024/576 final.

Hoci k revízii smernice o nekalých obchodných praktikách treba pristupovať opatrne, keďže smernica sa v plnej miere vykonáva len pomerne krátky čas, je zrejmé, že riešenie zostávajúcich nedostatkov a výziev si bude vyžadovať ďalšie úvahy s cieľom určiť, ako by smernica a ďalšie nástroje mohli čo najlepšie podporiť hospodársku výkonnosť odvetvia poľnohospodárstva a reťazca ako celku a či môžu byť potrebné ďalšie opatrenia, a to všetko pri zachovaní trhovej orientácie spoločnej poľnohospodárskej politiky. Na základe zistení tohto hodnotenia, a ako sa potvrdilo v správe predsedníčky von der Leyenovej o stave Európskej únie v roku 2025[39], má Komisia v úmysle preskúmať vykonávanie právnych predpisov EÚ o nekalých obchodných praktikách. Jej návrhy na revíziu smernice budú sprevádzané posúdením vplyvu, ktoré sa bude týkať rôznych možností riešenia uvedených problémov a dôkladne preskúma vplyv týchto možností na poľnohospodárov a ostatných účastníkov reťazca.

[39] Správa o stave Únie 2025 – Európska komisia.